

ZHRNUTIE
ŠIESTY POSUDOK O SLOVENSKEJ
REPUBLIKE

PORADNÝ VÝBOR
PRE
RÁMCOVÝ DOHOVOR NA
OCHRANU
NÁRODNOSTNÝCH
MENŠÍN

Prijatý 20. mája 2026

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

ACFC/OP/VI(2026)3prov

Uverejnený 15. október 2026

Sekretariát Rámcového dohovoru na ochranu národnostných menšín
Rada Európy
F-67075 Strasbourg Cedex
France

www.coe.int/minorities

OBSAH

ZHRNUTIE	4
PRIORITNÉ ODPORÚČANIA	6
Prioritné odporúčania	6
Ďalšie odporúčania	7
Následné kroky nadväzujúce na tieto odporúčania	7
MONITOROVACÍ POSTUP	8
Následné aktivity a zvýšenie informovanosti súvisiace s odporúčaniami piateho posudku poradného výboru ..	8
Príprava národnej správy pre šieste monitorovacie kolo	8
Návšteva krajiny a prijatie šiesteho posudku	8

1. Slovenská republika naďalej uplatňuje inkluzívny prístup k osobnému rozsahu pôsobnosti Rámcového dohovoru na ochranu národnostných menšín (ďalej len „rámcový dohovor“) a v priebehu šiesteho monitorovacieho kola dohovor rozšírila o vietnamskú a goralskú národnostnú menšinu. Znamená to, že v Slovenskej republike má prístup k právam zakotveným v rámcovom dohovore pätnásť národnostných menšín. Okrem toho orgány prijímajú opatrenia na podporu interkultúrneho dialógu a vzájomného rešpektu, najmä v oblasti vzdelávania a kultúry. Väčšina národnostných menšín oceňuje vynakladané úsilie a cíti sa byť súčasťou slovenskej spoločnosti.

2. Sčítanie obyvateľstva v roku 2021 ukázalo pokles počtu aj podielu osôb hlásiacich sa k národnostným menšinám, a to aj napriek možnosti uviesť dve rôzne národnosti. Poradný výbor konštatuje, že zníženie kvantitatívneho prahu na uplatňovanie jazykových práv z 20 % na 15 % viedlo k významnému nárastu počtu obcí, v ktorých sa tieto práva môžu uplatňovať. Ako uznávajú samotné orgány, údaje zo sčítania obyvateľstva týkajúce sa počtu osôb hlásiacich sa k rómskej národnostnej menšine sa líšia od iných zdrojov, napríklad od najnovšieho Atlasu rómskych komunít v Slovenskej republike. Pre navrhovanie a realizáciu príslušných politík na národnej, regionálnej a miestnej úrovni sú potrebné presné údaje, najmä o osobách žijúcich v marginalizovaných rómskych komunitách.

3. Väčšina národnostných menšín oceňuje všeobecné úsilie orgánov o ochranu a podporu práv menšín a cíti sa byť súčasťou slovenskej spoločnosti. Prejavy nenávisti, najmä v online priestore, ako aj iné formy intolerancie, najmä vo vzťahu k Rómom, však v slovenskej spoločnosti stále pretrvávajú. Navyše, legislatívne návrhy a zmeny Trestného zákona vyvolávajú znepokojenie osôb hlásiacich sa k národnostným menšinám, najmä v súvislosti s kriminalizáciou „spochybňovania alebo verejného popierania usporiadania pomerov po druhej svetovej vojne a ich právneho základu“.

Podpora menšinových kultúr a jazykov

4. Národnostným menšinám sa každoročne poskytuje významná finančná podpora prostredníctvom Fondu na podporu kultúry národnostných menšín, ktorého pôsobnosť bola v roku 2022 rozšírená o podporu vydávania periodickej tlače. Fond bol navýšený s ohľadom na oficiálne uznanie dvoch nových národnostných menšín, hoci postup začlenenia goralskej národnostnej menšiny do systému podpory nebol v máji 2026 ešte ukončený. Rozdeľovanie finančných prostriedkov sa však naďalej vyznačuje značnou administratívnou náročnosťou a prietahmi, čo má osobitne nepriaznivý dosah na vydávanie tlačových médií národnostných menšín. Poradný výbor preto považuje za nevyhnutné zjednodušiť existujúci mechanizmus pridelenia finančných prostriedkov a umožniť plánovanie a udržateľnú implementáciu viacročných aktivít a projektov. Mohla by sa zvýšiť flexibilita používania menšinových jazykov pred orgánmi verejnej správy a súdmi na územiach, ktoré sú tradične alebo vo významnom počte obývané osobami hlásiacimi sa k národnostným menšinám.

Antidiskriminačný rámec a ochrana pred nepriateľstvom a násilím

5. Slovenská republika prijala komplexný antidiskriminačný rámec, do ktorého patrí verejný aj súkromný sektor, a špecializované inštitúcie zaoberajúce sa záležitosťami osôb hlásiacich sa k národnostným menšinám. Individuálne sťažnosti posudzuje stredisko pre ľudské práva a verejný ochranca práv. Hoci zdroje alokované pre tieto dve nezávislé inštitúcie boli v posledných rokoch zvýšené, poradný výbor konštatuje, že ešte stále nie sú dostatočné na to, aby mohli účinne vykonávať svoj mandát.

6. Napriek pravidelnej úvodnej príprave a priebežnému vzdelávaniu organizovanému pre orgány presadzovania práva a ďalšie vecne príslušné verejné orgány sú Rómovia naďalej vystavení stereotypizácii a diskriminácii v kontakte s políciou a súdnictvom. V tejto súvislosti poradný výbor víta vytvorenie funkcie „policajného špecialistu pre prácu s komunitami“ s cieľom reagovať na nedostatočné oznamovanie trestnej činnosti, ako aj zriadenie „miestnych občianskych a preventívnych služieb“ na podporu miestnych komunít a aktivít v oblasti prevencie kriminality. Zároveň pripomína, že tvrdenia o neprimeranom použití sily a zlom zaobchádzaní zo strany polície musia byť prešetrené prostredníctvom mechanizmu na podávanie sťažností, ktorý je nestranný, nezávislý, účinný a efektívny, najmä v prípadoch s podozrením z rasovej motivácie. Navyše, všetky oznámené prípady trestných činov z nenávisti a nenávistných prejavov by orgány presadzovania práva a súdy mali riadne zaevidovať, bezodkladne a dôkladne vyšetriť, a keď to je odôvodnené, trestne stíhať a potrestať.

Vzdelávanie v menšinových jazykoch a výučba menšinových jazykov

7. Dostupnosť vzdelávania v jazykoch národnostných menšín a výučby týchto jazykov vo vzdelávacom systéme je veľmi rozdielna aj napriek školskému zákonu, ktorý deťom patriacim k národnostným

menšinám zaručuje právo učiť sa ich menšinovému jazyku a vzdelávať sa v ňom. Existuje rozsiahla sieť škôl s maďarčinou ako hlavným vyučovacím jazykom, ako aj bilingválnych škôl, ktoré popri slovenčine poskytujú vzdelávanie v nemeckom, rusínskom (na úrovni základných škôl) alebo ukrajinskom jazyku. Výučba jazykov menej početných menšín je v rámci všeobecného vzdelávacieho systému veľmi obmedzená, čo fakticky vytvára dvojúrovňový systém. Rómsky jazyk sa vyučuje len v malom počte škôl, väčšinou súkromných. Na vysokoškolskej úrovni je však možné študovať jazyky všetkých národnostných menšín.

Účinná účasť na verejných záležitostiach

8. Aj keď slovenský právny rámec zaručuje príslušníkom národnostných menšín právo podieľať sa na rozhodovacom procese v záležitostiach, ktoré sa ich týkajú, v parlamente ani na miestnej úrovni nie sú pre zástupcov národnostných menšín vyhradené osobitné mandáty. Zastupovanie národnostnej menšiny teda závisí od toho, či bude navrhnutý a zvolený jej kandidát v rámci všeobecného volebného procesu. Rada vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny plní predovšetkým poradnú a konzultačnú funkciu a jej vplyv v rozhodovacom procese je obmedzený.

Situácia osôb hlásiacich sa k Rómom

9. Viacúrovňový prístup Národného strategického rámca – Stratégie rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030, ktorý je zameraný na podporu desegregácie, odstránenie getoizácie a destigmatizáciu osôb hlásiacich sa k Rómom, najmä osôb žijúcich v marginalizovaných rómskych komunitách, priniesol niektoré pozitívne výsledky. Prebiehajúce projekty sú však do veľkej miery závislé od štrukturálnych fondov Európskej únie a externých grantov. Významné nerovnosti naďalej existujú v oblasti vzdelávania a zdravotnej starostlivosti a v oblasti verejného zdravia.

10. Aj napriek legislatívnym zmenám, ktorými bola zakázaná segregácia, zrušená dvojzmenná prevádzka základných škôl a znížený minimálny vek pre povinné predprimárne vzdelávanie, rómski žiaci a študenti majú aj naďalej veľmi nerovnaký prístup k inkluzívnemu a kvalitnému vzdelávaniu. Platí to najmä pre tých z nich, ktorí žijú v marginalizovaných rómskych komunitách a čelia faktickej segregácii s nedostatočnými vzdelávacími príležitosťami. Rómske deti sú tiež nadmerne často umiestňované do „špeciálnych škôl“. Priestorové obmedzenia sú dôvodom, prečo niektoré základné školy pokračujú v dvojzmennej prevádzke, čo nepriaznivo ovplyvňuje rovnosť prístupu k školským službám, vrátane školského stravovania.

11. Poskytovanie primeraného a inkluzívneho bývania pre Rómov napreduje, ale naďalej pretrvávajú mnohé výzvy, vrátane prístupu k bezpečnej a čistej vode a primeraných hygienických štandardov. Situáciu ešte zhoršujú dlhodobé problémy s vlastníctvom pôdy v niektorých neformálnych rómskych osadách spôsobené komplikáciami vyplývajúcimi z historických postupov pri prideľovaní pozemkov.

12. Poradný výbor berie s uspokojením na vedomie efektívne fungovanie projektu „Zdravé komunity“ a jeho pevnú organizačnú štruktúru na miestnej úrovni. Silná závislosť od štrukturálnych fondov Európskej únie však predstavuje neustálu výzvu pre udržateľnosť a kontinuálne pôsobenie asistentov podpory zdravia, rómskych zdravotných koordinátorov a mediátorov, ktorí majú pomôcť prekonávať prekážky v prístupe k právam v oblasti zdravotnej starostlivosti. Neboli prijaté žiadne systematické postupy alebo opatrenia na odstránenie nerovnakého prístupu k zdravotnej starostlivosti, najmä pre rómske ženy a osoby žijúce v osadách vzdialených od mestských centier, čo vedie k diskriminácii a segregačným praktikám. Zákon umožňujúci odškodniť všetky ženy, ktoré boli podrobené nútenej sterilizácii, ešte nebol schválený, a v tejto súvislosti sú potrebné aj informačné a osvetové kampane. Legislatívne zakotvená možnosť prijať „dočasné vyrovnávacie opatrenia“ je síce chvályhodná, ale mnohé osoby hlásiace sa k rómskej národnostnej menšine, najmä ženy, naďalej narážajú na vážne prekážky v prístupe na trh práce. Treba vynaložiť väčšie úsilie na vytváranie príležitostí pre odborný rast a odbornú prípravu, aby sa podporil efektívny a dlhodobý prístup k štandardnému trhu práce a začlenenie sa do tohto trhu.

PRIORITNÉ ODPORÚČANIA

13. Poradný výbor navrhuje, aby Výbor ministrov prijal nasledujúce odporúčania týkajúce sa implementácie rámcového dohovoru Slovenskou republikou.

14. Orgány by mali prijať nasledujúce prioritné opatrenia s cieľom ďalej zlepšiť implementáciu rámcového dohovoru, spolu s implementáciou všetkých odporúčaní obsiahnutých v tomto posudku:

Prioritné odporúčania

- 1) Poradný výbor vyzýva orgány, aby plne využívali údaje získané prostredníctvom najnovšieho Atlasu rómskych komunít v Slovenskej republike a Atlasu Goralov v Slovenskej republike na navrhovanie a implementáciu politik týkajúcich sa menšín na národnej, regionálnej a miestnej úrovni [pozri ods. 35, článok 3].
- 2) Poradný výbor vyzýva orgány, aby poskytli dostatočné personálne aj finančné zdroje Slovenskému národnému stredisku pre ľudské práva a verejnému ochrancovi práv, a zabezpečili včasnú reakciu v nadväznosti na ich odporúčania týkajúce sa národnostných menšín a osôb hlásiacich sa k týmto menšinám. Orgány by mali zvážiť posilnenie mandátu týchto dvoch inštitúcií prostredníctvom udelenia procesného oprávnenia na konanie v civilných, trestných a správnych veciach, a posilnenia záruk ich inštitucionálnej nezávislosti v súlade s medzinárodnými štandardmi [pozri ods. 49, článok 4].
- 3) Poradný výbor vyzýva orgány, aby poskytli primerané finančné, personálne a materiálne zdroje, Fondu na podporu kultúry národnostných menšín tak, aby tento fond mohol v primeranej lehote spracovať žiadosti a rozdeľovať finančné prostriedky. Orgány by mali zvážiť vytvorenie možnosti dlhodobého, udržateľného viacročného financovania projektov [pozri ods. 59, článok 5].
- 4) Poradný výbor vyzýva orgány, aby prostredníctvom neustranného, nezávislého, účinného a efektívneho mechanizmu na podávanie sťažností prešetrovali tvrdenia o neprimeranom použití sily a zlom zaobchádzaní zo strany polície, najmä konania s rasovým motívom [pozri ods. 85, článok 6].
- 5) Poradný výbor vyzýva orgány, aby zabezpečili efektívnu evidenciu všetkých prípadov trestných činov z nenávisťi a nenávisťných prejavov, ktoré sú oznámené orgánom presadzovania práva, justičným orgánom alebo iným príslušným subjektom, ich včasné a dôkladné vyšetrenie a keď to je odôvodnené, ich trestné stíhanie a potrestanie [pozri ods. 86, článok 6].
- 6) Poradný výbor vyzýva orgány, aby zintenzívnili úsilie na plné uplatňovanie zákona o vzdelávaní, a aby urýchlene odstránili všetky formy segregácie dotýkajúce sa rómskych žiakov a študentov v oblasti vzdelávania. Všetky príslušné zainteresované subjekty, vrátane subjektov na miestnej úrovni, by mali prijať rozhodnejšie opatrenia na začlenenie rómskych žiakov a študentov do štandardného vzdelávacieho systému. Patrí k nim zabezpečenie uplatňovania právnych predpisov týkajúcich sa povinného predprimárneho vzdelávania, riešenie otázky nadmerného zaraďovania rómskych detí do „špeciálnych škôl“ a odstránenie dvojzmennej prevádzky základných škôl s jej negatívnym dosahom na rovnaký prístup k školskému stravovaniu [pozri ods. 155, článok 12].
- 7) Poradný výbor vyzýva orgány, aby všade tam, kde je o to primeraný záujem, v spolupráci s regionálnymi a miestnymi orgánmi zabezpečili dostupnosť vzdelávania v jazykoch a/alebo výučbu jazykov národnostných menšín pre všetky osoby hlásiace sa k národnostným menšinám v oblastiach, v ktorých tieto osoby žijú tradične alebo vo významnom počte, a aby zvýšili informovanosť o tejto možnosti [pozri ods. 167, článok 14].
- 8) Poradný výbor vyzýva orgány, aby bezodkladne a po konzultácii so zástupcami všetkých národnostných menšín prijali právnu úpravu vymedzujúcu podmienky zaručujúce osobám hlásiacim sa k národnostným menšinám právo účinne sa podieľať na rozhodovacom procese na národnej, regionálnej a miestnej úrovni [pozri ods. 176, článok 15].
- 9) Poradný výbor vyzýva orgány, aby v úzkej spolupráci so všetkými príslušnými zainteresovanými subjektmi, vrátane zástupcov Rómov, riešili dlhodobý problém vlastníctva pozemkov v neformálnych rómskych osadách, a aby uskutočňovali integrovanú bytovú politiku podporujúcu dlhodobé začlenenie osôb žijúcich v marginalizovaných rómskych komunitách, s primeranými životnými podmienkami a s prístupom k základným službám [pozri ods. 189, článok 15].
- 10) Poradný výbor vyzýva orgány, aby prijali právnu úpravu umožňujúcu bezodkladne poskytnúť odškodnenie všetkým ženám, ktoré boli podrobené nútenej sterilizácii, a aby v tejto súvislosti uskutočnili informačné a osvetové kampane. Orgány by prostredníctvom dlhodobého a udržateľného financovania mali podporovať úsilie o odstraňovanie praktických prekážok v

prístupe k zdravotnej starostlivosti pre osoby žijúce v marginalizovaných rómskych komunitách, najmä ženy [pozri ods. 199, článok 15].

Ďalšie odporúčania

15. Orgány sa vyzývajú, aby zohľadnili podrobné pripomienky a odporúčania uvedené v tomto posudku poradného výboru.

Následné kroky nadväzujúce na tieto odporúčania

16. Poradný výbor nabáda orgány, aby tento posudok preložili do úradného jazyka a jazykov menšín, zverejnili ho, a aby jeho zistenia a odporúčania v širokej miere sprostredkovali všetkým zainteresovaným subjektom.

17. Poradný výbor orgány ďalej nabáda, aby po zverejnení tohto posudku šiesteho monitorovacieho kola zorganizovali následné podujatie s cieľom prerokovať a určiť spôsoby implementácie odporúčaní uvedených v tomto posudku.

MONITOROVACÍ POSTUP

Následné aktivity a zvyšovanie povedomia v súvislosti s odporúčaniami piateho posudku poradného výboru

18. Následný dialóg o odporúčaníach uvedených v piatom posudku poradného výboru sa uskutočnil 28. júna 2023 po tom, ako 24. mája 2023 vláda Slovenskej republiky schválila *Správu o pokroku a výsledkoch piateho monitorovacieho cyklu implementácie Rámcového dohovoru na ochranu národnostných menšín v Slovenskej republike*.¹ V rozpore s informáciami poskytnutými slovenskými orgánmi v ich šiestej národnej správe však posudok² poradného výboru ani uznesenie Výboru ministrov neboli zverejnené na webovom sídle Úradu splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny („splnomocnenec pre národnostné menšiny“), Ministerstva kultúry SR ani Ministerstva zahraničných vecí SR.³

Príprava národnej správy pre šieste kolo monitorovania

19. Šiesta národná správa bola prijatá 11. januára 2024. Pri príprave správy boli konzultované organizácie, ktoré zastupujú osoby hlásiace sa k národnostným menšinám a podporujú ich práva.⁴

Návšteva krajiny a prijatie šiesteho posudku

20. Tento posudok šiesteho kola monitorovania implementácie rámcového dohovoru Slovenskou republikou bol prijatý v súlade s článkom 26 ods. 1 rámcového dohovoru a článkom 25 uznesenia (2019)49 Výboru ministrov. Zistenia vychádzajú z informácií obsiahnutých v šiestej národnej správe, z ďalších písomných zdrojov, ako aj z informácií, ktoré poradný výbor získal od vládnych a mimovládnych zdrojov počas pracovnej návštevy v Košiciach, Prešove, Lomničke, Ždiari a Bratislave v čase od 20. do 24. októbra 2025.

21. Poradný výbor ďakuje orgánom za vynikajúcu spoluprácu pred návštevou, počas nej a po nej, a za cenné príspevky ďakuje aj ďalším osobám, s ktorými sa počas návštevy stretol. Návrh posudku schválený poradným výborom 13. februára 2026, bol zaslaný slovenským orgánom na pripomienkovanie 17. februára 2026 v súlade s článkom 37 uznesenia (2019)49. Poradný výbor víta pripomienky slovenských orgánov, ktoré dostal 20. apríla 2026.

* * *

22. Viaceré články rámcového dohovoru nie sú predmetom tohto posudku. Poradný výbor sa na základe aktuálne dostupných informácií domnieva, že uplatňovanie týchto článkov si nevyžaduje žiadne osobitné pripomienky. Toto vyhlásenie nemá byť chápané ako signál, že primerané opatrenia už boli prijaté, a že je možné obmedziť alebo dokonca ukončiť úsilie, ktoré s nimi súvisí. Poradný výbor sa naopak domnieva, že orgány musia vynakladať trvalé úsilie na plnenie záväzkov vyplývajúcich z rámcového dohovoru. Poradný výbor hodnotí situáciu vo svetle okolností, ktoré existovali v čase vykonávania monitorovania.

¹ [Správa](#) o priebehu a výsledkoch piateho kola monitorovania implementácie Rámcového dohovoru na ochranu národnostných menšín v Slovenskej republike.

² [Šiesta národná správa](#), ods. 1-4.

³ [Úrad splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny](#); [Ministerstvo kultúry SR](#); [Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR](#). Aj napriek existencii osobitných webových stránok, prevažná väčšina uvádzaných hypertextových odkazov je nefunkčná a neumožňuje priamy prístup k posudkom Poradného výboru. Uznesenia Výboru ministrov sú uverejnené a preložené na webovom sídle Úradu splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny v maďarskom, ukrajinskom, rómskom a nemeckom jazyku, a v slovenskom jazyku sú uvedené na webovom sídle [Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR](#).

⁴ [Šiesta národná správa](#), ods. 10-13.

Poradný výbor pre Rámcový dohovor na ochranu národnostných menšín je nezávislý orgán, ktorý pomáha Výboru ministrov Rady Európy posudzovať primeranosť opatrení prijatých zmluvnými stranami rámcového dohovoru na zabezpečenie uplatňovania zásad ustanovených v dohovore.

Rámcový dohovor na ochranu národnostných menšín, ktorý bol prijatý Výborom ministrov Rady Európy 10. novembra 1994 a nadobudol účinnosť 1. februára 1998, vymedzuje zásady, ktoré majú štáty rešpektovať a ciele, o ktoré sa majú usilovať, na zabezpečenie ochrany národnostných menšín. Znenie rámcového dohovoru je dostupné v anglickom a francúzskom jazyku, ako aj v ďalších jazykoch, vrátane slovenčiny, maďarčiny, nemčiny, rómčiny, poľštiny a chorvátčiny.

Tento posudok obsahuje hodnotenie, ktoré Poradný výbor urobil na základe jeho šiestej návštevy v Slovenskej republike.

www.coe.int/minorities

Rada Európy je najvýznamnejšia ľudskoprávna organizácia na európskom kontinente.

Združuje 46 členských štátov, vrátane všetkých členských štátov Európskej únie.

Všetky členské štáty Rady Európy podpísali Európsky dohovor o ľudských právach, zmluvný dokument na ochranu ľudských práv, demokracie a právneho štátu.

Na vykonávanie dohovoru v členských štátoch dohliada Európsky súd pre ľudské práva

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE